

לישב שיטה סי' החנוך שלא יהיו דבריו סותרים זה את זה, רהנה קשה אם ניטא שנים מצוין לעשות מלחמה בעמלק ובכל מלחמת חובה למה קאמר השי"ת בנזיר דף ג"ט א' ראביא אומר טנין שלא חצא אשה בכלי זין למלחמה (הרמב"ם סי"ב מה' עכרים השמים למלחמה) ח"ל לא יהי' בלי גבר כו' אם נשים בנות מלחמה ניהו למה יהי' הרין כו' עור איתא בקרושין (דף ב' ב') דררכו של איש לעשות מלחמה ואין רכבה של אשה לעשות מלחמה ע"כ וגם על זה יש להקשות כו'. גם תקשה מהא ריבמוה ע"ז ב' מצוה לקדם לקראת נשי ישראל? ועוד לא מצינו בתורה ונביאים בשום פעם שיעזאו הנשים למלחמה רק האנשים נמנו ביוצאי צבא לא הנהשים. מכל זה מוכח דאין נשים יוצאות למלחמה מעת שבאו ישראל לארץ ונתיישבו בה עכ"פ משום רכיבה ררבי נועם רכתיב כל כבודה בת מלך פנימה, אכן קודם שנתיישבו בארץ רהינו בשעה כבוש יהושע שהיה מלחמת חובה כבסוף פי' משוה מלחמה (דף ס"ד) י"ל רגם נשים נחתיבו להשתתף בכבוש ו' עמטין ונעטמו בליה רלא תחיה כל נשמה, כיון רכשעה התיא לא באו עריין אל המנוחה ואל הנחלה והיו גרים נוסעים ממקום למקום ולא שייך עריין נביהו כל כבודה בת מלך פנימה כיון רבלאיה היו מכחוץ נוסעים בארץ, והשתא יתיישבו עליה אטר רבא מלחמה יהושע כו' ע"ש צ"ל לדבריו דוקא במלחמה ו' עמטין שהיתה לצורך כבוש א"י, אבל מלחמת עמלק דלהבא לא איירי רמצוה איננה מוסלת רק על הזכרים, אכו הרמב"ם בפיה"ט שם משוה מלחמת עמלק

(16) להיות נתין חלק ה' סיון א

יקרתיך הגועני, וע"ד שהעירות צמה ששאלנו דלמאי אן מצרכין על מלוות קריאת פרשת זכור, ואלמתי לתרן עפ"י תשו' הרשב"א (ח"א סי' ח"י) שאין מצרכין על מיתת צ"ד, לפי שהשי"ת חס על צרותיו ואינו חפץ במיתתן של רשעים, ואין אומרים צרכה על הפורענות עכ"ד הרשב"א, ומהאי טעמא אין מצרכין על זכירת מחיית עמלק שאין מצרכין על הפורענות. ושייר ש"כ צמח"ס שוק (ח"א סי' של"ו). ואתה בני הצלת מס' קפ החיים (ח"א סי' תרפ"ה סק"ט) דאין מצרכין על קריאת זכור משום שאין מצרכין על ההשתתף וכאמרו מעשה ידי טובעים צים ואחס אומרים שורה, וכצתה ד"ל דדוקא שורה אין אומרים שהיא דרך שמחה, אבל צרכה המלוות י"ל דמצרכין (ה) ובאמת י"ל דאין ראה נ"ד מהרשב"א, דצמיתת צ"ד ודלי י"ל דבשי"ת חס על צרותיו ואינו חפץ במיתת הרשעים, שהרי אין הכרח שיבוי רשעים החייבים מיתה, ואם אירע שיש רשעים כאלו, ודלי שאין זה לנאן השי"ת, וע"כ אין מצרכין דהנאלי שלא יהיו. אבל במחייית עמלק כיון שכ"ד נלעונו לדורות על המחייית ועל הזכירה, ולא יתכן שתבעל מלוח זי, לא שייך צוה לומר כי אין הקציה חפץ במיתתן, דודאי שכן הוא חפץ ה' שוימתו, ולא שייך צוה לומר דהנאלי שלא היו, כיון שכבר נצורה דינס להמחות, וכו"ל ככל שאר המלוות ההכרחיות שמצרכין ענינן. ויש להמחיק יותר, לפמשי"כ צו"צ (קמח ח"א סי' (17) סק"ט שלח א) (17)

תשובה. בשעת הברכה של העולה לתורה יכוון שתהיה ברכה זו כברכת המצוות על זכירת מחיית עמלק.

(18) שו"ע - תרצה

ז' יש אומרים (יד) שפרשת 'זכור' (טו) ופרשת פרה אדומה חייבים לקרותם (ט) [נ] מדאורייתא, לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבוא (טו) למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא: הגה ואם אי אפשר להם לבוא, (יז) מכל מקום יזהרו לקרותם (יח) בגנינתם ובטעמם (מצא כתוב):

וקראין דמפטיר בפרשת החדש [ש"א]: ז' (יד) שפרשת 'זכור'. דכתיב 'זכור את אשר עשה וכו'', וגמרינן בגמרא דהאי 'זכור' היינו באמירה מתוך הספר דוקא [ולא די כמה שיקבע זה בלבן], ועל-כן צריך הקורא לכיון להוציא כל השומעים, וגם השומעים צריכין לכיון לצאת: (טו) ופרשת פרה אדומה. והרבה אחרונים כתבו שפרשה זו אינה מדאורייתא. ועיין לעיל

ב' מפטיר יד ויאמר יהוה אל-משה כתב זאת זכרון בפסך ושם באוני יהושע כי-מחה אמה את-זכר עמלק מתחת השמים

ואכן נראה ד"ל טעם אחר לפטור נשים ממלות זכירת עמלק, דעיין ברמב"ן (סוף פרשת כי תלך) שהציא לשון הספרא, "מה אני מקיים זכור, שתהא שונה צפ"ד". וע"ש צפירוש הראב"ד (רי"ט פרשת צחוקותי) שכתב דהיינו שתהא שונה צפ"ד הלכות מגילה, ונראה מלשון זה דעיקר הקיום של זכירת עמלק הוא ע"י התלמוד תורה של ענינים אלה, ולימוד ההלכות של מחייית עמלק וכל חצירייהו. ומאחר שכן, כיון דנשים פטורות מתלמוד תורה, יש לומר דגם חיוב זה של לימוד תורה לא חל עליהו.

(14) ב' המיית תרצה

שם. חייבים לקרואם מדלוי' וכמעט למה שאין מצרכין על מ"ע דזכר עמלק כהבו המפ' לפי שכל הסתחס י"אין מצרכין ואפי' הסתחס דלוס"ע מדקחזין דלמך הקציה מעשה ידי טובעים צים ואחס אומרים שורה. ופ"ל

(15) דברי קצת ס"א

וסברא זו תנויה צימוד המלוה של זכירת עמלק, אס היא צשזיל שיקיים מלות מחייית עמלק, דא"כ נשים שאינם צעשים אינם צזכירה, ואו דהיא מלוה צפ"ע של זכירת מעשה עמלק [ועיין צמנ"ח שהעיר צוה על החינוך "גם מי עמד צמוד ה' יתצרך אס הטעם מחמת הנקמה, דאפשר שגזר"כ שנזכור שנחתו מאיזה טעם שיהיה"ל].

(16) להיות נתין חלק ה' סיון א

אורם נעטי"ד הטעם שאין מצרכין על קריאת זכור, דעיקר הטעם שתקנו לצרך על המלוות הוא כדי שיתעורר לעשותה לשם מלוה - צעיין ריטצ"א פסחים (ז). וצחי' חת"ס שם צשס כוזרי - דאף למ"ד מלוות אין לריכות כונה, לריך לכיון לשם מלוה משום לעצדו ככל לצבנס וכמשי"כ צסי' אמרי ס"ג: עשה דצרים לשם פעלס. וכל זה שייך היכי שאין צמעשה המליה דבר שיזכירו לכיון לשם מלוה, וכגון שמניח תפילין דצמעשה הכנה אין הכרח שיעוררו לכיון לשם מלוה דאפשר שיניח כמלוות אנשים מלומדה, אבל כשקורא פרשת זכור הרי צפרשה זו עלמה כחוצה דאיכא מלוה לזכור את מעשה עמלק, דהא כתוב צה זכור וגו', ונמלא שאמירת הפרשה מועלת כלאמירת הצרכה, וקריאת הפרשה עלמה מעוררתי לדעת שיש צמעשה זה מלוה. ויתכן

(20) נ"ב ס"א

דאורייתא. והנה בתרומת-הדושן כתב דשמיעת קריאת פרשת זכור - כעשרה עירף יותר ממקרא מגילה בצבור, שמקרא מגילה לדעת רוב הפוסקים גני בומנו ביחיד, ועל-כן אם אי אפשר לו לקיים שניהם יראה לקיים קריאת פרשת זכור בצבור, אבל המגן-אברהם מצדד דטוב יותר שיבוא למקום שקורין המגילה בצבור, ופרשת זכור יוצא על-פי הדחק כמה שישמע הקריאה בפורים פרשת זיבא עמלק, (ו) דבוה נמי זוכר מעשה עמלק ויצא ידי חובתו, ורוצה לומר דיוצא מדאורייתא. והנה למא דקיימא לן לעיל בסימן ס דמצוות צריכות כוונה, יהיה צריך בעת שמיעת פרשה זו לכיון לצאת בזה מצות עשה של זכור. אבל לעניות דעתי, עיקר דינו של המגן-אברהם צריך עיון, דהא כתיב בתורה 'זכור את אשר עשה וגו' אשר קרן בדרך יזנוב כן וגו' תמחה וגו', והכוונה שלא לשכות מה שעשה לנו עמלק, ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם: כך עשה לנו ה' ואלך בצערינו למחות את שמו, כמו שכתב הרמב"ן בביאורו, וזה לא מזכר בפרשת זיבא עמלק':